

príručka

DYNAMIKA RIEŠENIA PRÁVNÝCH PRÍPADOV

Gyurász

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Zoltán Gyurász

DYNAMIKA RIEŠENIA PRÁVNÝCH PRÍPADOV

Príručka pre predmet: Úvod do štúdia práva a právna informatika

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Vzor citácie:

Gyurász, Z.: *Dynamika riešenia právnych prípadov*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2023, 44s.

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta. Bratislava, 2023.

Autor: © JUDr. Zoltán Gyurász, PhD.

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dielo je možné opakovane používať za predpokladu uvedenie mena autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

ISBN (elektronická publikácia): 978-80-7160-692-5

OBSAH

ÚVOD	4
1. RIEŠENIE PRÁVNÝCH PRÍPADOV	6
2. TEORETICKÝ PRÍSTUP K RIEŠENIU PRÁVNÝCH PRÍPADOV	11
2.1. <i>Kľúčové aspekty riešenia prípadov</i>	11
2.2. <i>Metódy a techniky riešenia právnych prípadov</i>	13
2.2.1. Pochopenie skutkového stavu prípadu	13
2.2.2. Príprava draftu	16
2.2.3. Posledné kroky	18
2.3. <i>Formálne a obsahové náležitosti riešenia prípadov</i>	20
2.4. <i>Grafické znázornenie jednotlivých krokov pri riešení právnych prípadov</i>	24
3. PRAKTICKÝ PRÍSTUP K RIEŠENIU PRÁVNÝCH PRÍPADOV	25
3.1. <i>Vzorový prípad</i>	25
3.2. <i>Riešenie</i>	27
Otázka č. 1	27
Otázka č. 2	30
Otázka č. 3	31
PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE:	33
POUŽITÁ LITERATÚRA	38

ÚVOD

Môžete mi veriť keď poviem, že každý jeden právnik si dodnes pamätá ten pocit, keď dostal svoj prvý skutočný prípad. Bol to pocit neistoty.

Noví právnici sa často cítia neisto. Uvedomujú si, že im zatiaľ chýbajú potrebné skúsenosti na to, aby mohli svoje prípady riešiť rýchlo, efektívne a najmä bez problémov. Riešenie právnych prípadov je však komplexná zručnosť, ktorú je potrebné sa naučiť. Nezahrňa vedieť len to, čo je zákon, predvídať ako rozhodnú sudy alebo iné orgány verejnej moci. Zahrňa to prácu s ľuďmi, aby sme im pomohli splniť si svoje povinnosti, ujasniť si svoje ciele a niekedy aj dosiahnuť svoje sny. A koniec koncov to niekedy znamená aj pomôcť klientom prekonať tragédie pomocou nástrojov, ktoré nám zákon poskytuje a v rámci obmedzení, ktoré zákon ukladá. Riešenie právnych prípadov preto znamená v prvom rade pomáhať ľuďom, aby bol náš svet lepším miestom pre nich ako aj pre nás.

Je preto zaujímavé, že počas štúdia práva nám bolo tvrdené, že pre právnikov je potrebná nielen znalosť práva a právnych predpisov, ale existuje aj akási „múdrost“, ktorú by mal každý jeden právnik nadobudnúť.

Ale aká múdrost?

Právnické fakulty po celom svete odpovedajú na túto otázku predovšetkým tým, že učia svojich študentov „ako myslieť ako právnicí“. Samozrejme nie je možné nesúhlasit s tým, že schopnosť čítať a interpretovať zákony a iné právne predpisy zohráva ústrednú úlohu v právnej profesii. A z tohto dôvodu sa jadro tradičného právnického vzdelávania sústreďuje na kombináciu teoretických znalostí a praktických prípadov. A kým asi nemusíme hlbšie zachádzať do problematiky ako si má študent osvojiť teoretické znalosti, interpretácia toho ako riešiť právne prípady ostáva vcelku otvorená.

V každodennom živote sa väčšina právnikov zaoberá najmä praktickými prípadmi. A hoci „myslieť ako právnik“ vždy zahrňalo riešenie problémov, právnické fakulty čoraz viac zdôrazňujú rozvoj zručností študentov pri riešení problémov. Hoci tradičné metódy právnej vedy ako aj interpretácia a práva

argumentácia sú dôležité a nemali by byť obmedzené, nebodaj odstránené z učebných osnov, je dôležité pochopiť dôsledky takéhoto vzdelávania. Právna analýza nás učí podrobnému čítaniu textov a učí úsudku tým, že nás stavia do role nezávislého kritického čitateľa. Ale analýza, ako sa vyučuje v právnom vzdelávaní, je často oveľa kritickejšia ako konštruktívnejšia než v iných vedných disciplínach. Práve preto sa aj právne vzdelávanie posúva od tradičného konceptu „*myslieť ako právnici*“ smerom k tomu, aby právnické fakulty učili svojich študentov byť efektívnymi „*riešiteľmi problémov*“.

1. RIEŠENIE PRÁVNÝCH PRÍPADOV

Je viac ako zaujímavé, že ak sa spýtame skúsených praktizujúcich právnikov alebo advokátov, ako sa naučili riešiť právne prípady alebo ako dokážu nájsť vhodný právny predpis pre ich prípad, či to, ako dokážu odčleniť dôležité informácie od nepotrebných, drvivá väčšina sa začne uchýľovať k výrazom ako „*pokus a omyl*“ alebo „*skúsenosti*“ či podobné vágne výrazy.

S najväčšou pravdepodobnosťou je skutočnosť taká, že ich to nikto nikdy systematicky neučil.¹ Podobný názor vyjadril aj Tunkel, keď napísal, že: „*len veľmi málo študentov práva dostane systematického vyučovania v problematike riešenia problémov.*“²

Právne vzdelávanie sa tradične vždy zameriavalo na učenie študentov ako „*myslieť ako právnici*“. Až odstupom času sa začal klásť zvýšený dôraz na iné vzdelávacie ciele, vrátane dôrazu na to, ako by právnické fakulty mali učiť svojich študentov byť efektívnymi riešiteľmi problémov.³ A hoci „*myslenie ako právnik*“ vždy zahŕňalo vo svojom jadre riešenie problémov, vzdelávanie právnikov čoraz viac zdôrazňuje rozvoj zručností pri riešení problémov. Viacerí odborníci diskutovali o riešení problémov a ich význame pre právnické vzdelávanie.⁴ Vo veľkej časti tejto diskusie vedci ponúkli rozsiahlu definíciu

¹ Tunkel, V. *Law-finding and Problem-solving*. Blackstone Press, s149. 1992

² *Ibid*,

³ Singerm W.J., Rakoff, T. *Problem Solving for First-Year Law Students*. Harvard Public Law Working Paper No. 17-33. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2615155

⁴ Porovnaj. Abas, P. *De betekenis van de feiten*. Arnhem: Gouda Quint. (The meaning of facts). 1985 alebo Algra, N.E., ten Berge, J.B.J.M. Sleurink, P.H. *Juridisch casusoplossen*. Poly-juridisch zakboekje. Koninklijke PBNA (third edition). (Legal case solving). 1991. alebo Bos, J.T.K. . *Stelselmatige rechtspraak. Een theorie over de beschrijving van rechtspraak uitgewerkt voor de jurisprudentie op artikel 29 Sv*. Arnhem: Gouda Quint. (Systematic administration of justice. A theory of describing administration of justice worked out for the jurisprudence on article 29 of the Code of Criminal Procedure). 1986 alebo Crombag, H.F.M. & van Tuyl van Serooskerken, E.H. *Het Cf-Kurrikulum in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid: een tussentijds verslag*. Volume rapport nr.2. Leiden: Bureau Onderzoek van Onderwijs, Rijksuniversiteit Leiden. (The Cl curriculum in the Faculty of Law: an interim report) 1970. alebo Crombag, H.F.M., de Wijkerslooth, J.L. & van Tuyl van Serooskerken, E.H. *Over het oplossen van casusposities*. Leiden: Bureau Onderzoek van

zručností, ktoré by si študenti práva mali osvojiť, aby mohli riešiť právne problémy a multidisciplinárne prístupy.⁵ Medzi takéto kognitívne zložky patrí lineárne myslenie, hľadanie koherencie, vytváranie argumentov, venovanie pozornosti detailom, hodnotenie relevantnosti, vnímanie nejednoznačnosti, videnie perspektívy iných, ako aj logické myslenie.⁶

Klasická paradigma vzťahu medzi právnickým vzdelaním a právnou praxou bola vždy vcelku jednoduchá: najdôležitejšou funkciou právnickej fakulty je naučiť svojich študentov myslieť ako právnici a o zvyšok sa postará prax.⁷

Ani v najmenšom nepopierame dôležitosť naučiť sa „myslieť ako právnik“. Pričom dodajme, že v drvivej väčšine prípadov to, čo sa zvyčajne myslí pod pojmom „myslieť ako právnik“, je len spôsob analytického myslenia, ktorý nezahŕňa množstvo iných čisto intelektuálnych zručností, ktoré sú dôležitou súčasťou výzbroje úspešného právnika. Právne uvažovanie je však špeciálnym

Onderwijs, Rijksuniversiteit Leiden. (On solving legal cases). 1971 alebo Fernhout, F., Otto, R., Span, G. & van Rijthoven, F. 'Arrondissement Nieuwenhof: een oefenrechtbank gebaseerd op simulatie van de juridische werkelijkheid. *Ars Aequi*, 37 (5), 1988. (District Court Nieuwenhof: a moot court based on a simulation of legal reality). 1988 alebo Henket, M.M. & van den Hoven, P.J.. *Juridische vaardigheden in argumentatief verband*. Groningen: Wolters-Noordhoff. (Legal skills in argumentative context). 1990 alebo Scholten, P. *Algemeen deel*. Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink (third edition, first edition 1931). (General part). 1974 alebo Teich, P.F. Research on American law teaching: Is there a case against the case system? *Journal of Legal Education*, 35 (167), 1986) alebo TUNKEL, V.: Law-finding and Problem-solving. Blackstone Press, 149s. 1992, alebo Wessels, B. *Juridische Vaardigheden. Voor universiteit en hoger beroepsonderwijs*. Deventer: Kluwer (5th edition, first edition 1985). (Legal skills. For University and Professional training). 1992

⁵ Katherine R. Kruse. *Biting Off What They Can Chew: Strategies for Involving Students in Problem-Solving Beyond Individual Client Representation*, 2002 Dostupné na: <https://scholars.law.unlv.edu/facpub/412/> alebo Linda Morton. *Weaving Threads of Clinical Legal Scholarship into the First-Year Curriculum: How the Clinical Law Movement is Strengthening the Fabric of Legal Education*. 2019. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3482540

⁶ Pozri napr. Amsterdam. G. A. *Clinical Legal Education-A 21st Century Perspective*, 1984.

⁷ Komesar. N. *The Logic of the Law: The Analytical Foundations of Methodology*. in Rob van Gestel, Hans-W Micklitz and Edward L Rubin, *Rethinking Legal Scholarship: A Transatlantic Dialogue*. Cambridge University Press. 2017

druhom odborných znalostí využívaných v rámci systému, ktorý je rozsiahly a zložitý, ale aj systematický a koherentný.⁸

Hoci tradičné metódy právnej vedy ako aj interpretácia a právna argumentácia sú dôležité a nemali by byť odstránené z učebných osnov, je dôležité pochopiť dôsledky takeého vzdelávania.⁹ Právna analýza učí podrobné čítanie textov a učí úsudku tým, že študentov stavia do role nezávislého kritického čitateľa. Ale analýza, ako sa vyučuje v právnom vzdelávaní, je často kritickejšia ako konštruktívnejšia.¹⁰

Ak má právnické štúdium vzdelávať študentov v tom, ako byť odborníkmi, musí urobiť viac, než len učiť jurisprudenciu a doktrínu, pretože budúci právnici musia byť schopní sa neskôr v praxi vedieť sami orientovať pri riešení právnych problémov.¹¹

Riešenie právnych prípadov je však komplexná zručnosť, ktorú je potrebné sa naučiť. Hoci sa uznáva, že riešenie právnych prípadov by sa malo vyučovať, existuje niekoľko viac či menej pragmatických dôvodov, prečo má vyučovanie riešenia právnych prípadov v rámci učebných osnov do istej miery obmedzené postavenie. Právne vzdelávanie sa primárne zameriava na získanie prehľadu o právnych prameňoch, ich histórii či vývoji.¹²

⁸ Porovnaj Turčan, M. *Etické dimenzie teórie práva*. s16. 2022

⁹ Kronman, A. *The lost lawyer: the failing ideals of the legal profession*. 1993

¹⁰ Pripomeňme si v tomto kontexte aj to, že Howard Gardner argumentuje, že inteligencia nemá žiadnu morálku a môže byť využívaná v dobrom alebo v zlom. Zákon, obyčaje, etika a morálka priradujú subjektom práva alebo povinnosti, ktoré sa môžu líšiť od ich záujmov. Právnici by však nemali vychádzať z predpokladu, že klienti sa snažia len a len o svoje dobro. Všetci klienti majú určitý druh morálneho kompasu, ktorý ich vedie, a právnici často len pomáhajú ako správne rozhodnúť. Pozri. Gardner, H. *Frames of mind: the theory of multiple intelli. Gences*. 1983. alebo Gardner, H. *Intelligence reframed: multiple intelligences for the 21st century* 1999

¹¹ Porovnaj. Cerminara, K. *Remembering Arthur: Some Suggestions for Law School. Academic Support Programs*, 1996. alebo Lustbader, P. *From Dreams to Reality: The Emerging Role of Law School Academic Support Programs*, 1997. alebo Schulman, L. *Signature Pedagogies in the Professions*. Journal of the American Academy of Arts & Sciences. 2005

¹² Singer W.J., Rakoff, T. *Problem Solving for First-Year Law Students*. Harvard Public Law Working Paper No. 17-33. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2615155

Skúsení právnici už rozumejú tomu, ako veci fungujú v oblasti práva, vidia tento systém ako koherentnú doménu a rôzne aspekty rámca, ktorý obklopuje tento svet. Avšak výskumy ukázali, že učenie sa riešenia právnych prípadov je pre študentov viac ako náročné.¹³ A to najmä na začiatku štúdia, pretože študenti ešte nezískali dostatočne veľkú vedomostnú základňu z oblasti práva.¹⁴ Študenti na začiatku ich štúdia považujú spravodlivosť za čierno-biely proces, v ktorom je možné získať len jedno správne riešenie.¹⁵ Okrem toho študenti často očakávajú, že ich učitelia naučia jasnú metódu alebo model riešenia právnych problémov a keď sa poukáže na to, že prípad zahŕňa množstvo faktorov a premenných, ktoré môžu viesť k alternatívnym riešeniam, študenti to môžu považovať za viac ako len mätúce.¹⁶

Študenti majú často problémy so správou informácií a orientáciou sa v právnych predpisoch, ktoré musia použiť na riešenie ich prípadu. Je to spôsobené najmä tým, že štruktúra prameňov práva sa často značne líši od bežných textov.¹⁷ Ako príklad môžeme uviesť zákon, ktorý sa skladá z jednotlivých paragrafov, ktoré nemajú takmer žiadnu súvislosť, s výnimkou niektorých globálnych tém.¹⁸ Preto je pre študenta ťažké získať koherentnú koncepciu právneho predpisu a nie to ešte interdisciplinárne pochopenie prípadu.

Jednoduchá mapa medzi skutkovým dejom prípadu a textom právnych predpisov však častokrát neexistuje. Človek sa musí pohybovať tam a späť, aby

¹³ Krieger, S. *The Development of Legal Reasoning Skills in Law Students: An Empirical Study*. 2006

¹⁴ Nieuvelstein F., Van Gog, T., Boshuizen, H., Prins, F. *Effects of conceptual knowledge and availability of information sources on law students' legal reasoning*. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/225371108_Effects_of_conceptual_knowledge_and_availability_of_information_sources_on_law_students%27_legal_reasoning

¹⁵ Krieger, S. *The Development of Legal Reasoning Skills in Law Students: An Empirical Study*. 2006

¹⁶ Wizner, S. *Is Learning to 'Think like a Lawyer' Enough?* Yale L & Pol'y Rev 583. 1998

¹⁷ Muntjewerff, A. *An Instructional Environment for Learning to Solve Legal Cases*. PROSA, Thesis University of Amsterdam, Amsterdam, 2001. Dostupné na: https://pure.uva.nl/ws/files/3005777/9216_UBA002000296_07.pdf

¹⁸ Porovnaj napríklad jednotlivé hlavy osobitnej časti trestného zákona. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>

identifikoval aplikovateľné právne normy. Príslušné právne normy môžu alebo nemusia súvisieť a ak aj súvisia, môže príslušná norma predstavovať výnimku z inej normy.¹⁹ Právnické fakulty a právnici, ktorí v rámci nej pôsobia, preto potrebujú svojich študentov naučiť nie len to, ako „rozmyšľať ako právnici“, ale aj to, ako byť efektívnymi „riešiteľmi problémov“.

¹⁹ Fábry, B., Kasínek, R., Turčan, M. *teória práva*, bratislava: wolters kluwer , 2019

2. TEORETICKÝ PRÍSTUP K RIEŠENIU PRÁVNÝCH PRÍPADOV

2.1. Kľúčové aspekty riešenia prípadov

Na začiatku by sme si mali uvedomiť, že riešenie právnych problémov si vyžaduje kombináciu kreatívneho²⁰ a kritického myslenia.

Nemôžeme však zabudnúť ani na to, že ako ľudia podliehame určitým informačným alebo heuristickým predsudkom,²¹ v dôsledku čoho sa dopúšťame štatistických a pravdepodobnostných chýb. Rovnako ako kúsky skladačiek alebo hlavolamov, dobrý riešiteľ problémov zosúladuje potreby a záujmy rôznych strán a skúma, aké riešenia môžu byť možné pri zosúladení a plnení potrieb a cieľov všetkých strán. Dobrí riešitelia problémov musia vždy

²⁰ Predtým ako by sme pristúpili ku kľúčovým aspektom riešenia právnych prípadov, by sme sa mali na sekundu zastaviť a zodpovedať si jednu veľmi dôležitú otázku. Dá sa vôbec hovoriť o právnej kreativite? Alebo je táto fráza oxymoron? Tvorivé riešenie problémov v doméne práva implikuje aplikáciu tvorivých schopností, uplatňovaných v rámci určitých obmedzení práva. Kreativita môže byť do istej miery obmedzená zákonmi a pravidlami právnej etiky alebo morálky, stále však zostáva značné množstvo priestoru, s ktorým možno manipulovať. Právna kreativita je nevyhnutne obmedzená potrebou pracovať v rámci zákonov alebo aspoň v rámci predvídateľných hraníc právnej istoty, ale pre optimálne riešenie problémov sa zdá, že by sme sa mali snažiť posúvať hranice kreativity. Pre študentov je dôležité rozpoznať, že kreativita sa vyskytuje v rámci domény práva. Samozrejme špecifické domény budú mať špecifické bázy základných znalostí a aj špecifické procesy. Presne tak ako v umení, keď sa zamyslíme nad formálnym umeleckým tréningom, ktorý mal Picasso alebo iní impresionisti ale napokon sa odklonili od používania konvenčných foriem. Aj v práve nás učia špecializovaným procesom, vrátane schopnosti vybrať si, čo je relevantné, schopnosti myslieť deduktívne aj induktívne a schopnosti analogického uvažovania. Ale koniec koncov aj my môžeme byť trochu impresionistami pri riešení právnych problémov. Porovnaj Condlin, R. *Cases on Both Sides: Patterns of Argument in Legal Dispute-Negotiation*, 1985. alebo Fiss, O. *Against Settlement*, YALE L.J. 1073. 1984. alebo Menkel-Meadow. C. *Whose Dispute Is It Anyway? A Philosophical and Democratic Defense of Settlement an Some Cases*. 1995. alebo Levi. E. *An introduction to legal reasoning*:1949 alebo Menkel-Meadow. C. *Aha? Is Creativity Possible in Legal Problem Solving and Teachable in Legal Education?*. 2001. Dostupné na: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1170&context=facpub>

²¹ Menkel-Meadow. C. *Aha? Is Creativity Possible in Legal Problem Solving and Teachable in Legal Education?*. 2001. Dostupné na: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1170&context=facpub>

rozširovať svoju vedomostnú základňu, aby vedeli prispôbiť svoj vecný, ale aj procesuálny repertoár pri riešení právnych problémov.²²

Ako však možno vyriešiť problém, ak nevieme ako postupovať? Napomôžu nám k tomu dva kľúčové aspekty:

- 1) Schopnosť rozpoznať problémovú situáciu,
- 2) Schopnosť aplikovať kroky, ktoré vedú kvyriešeniu problémovej situácie.

V oblasti práva prvý aspekt zahŕňa schopnosť rozpoznať termíny v problémovej situácii ako odkazy na typické subjekty a objekty v doméne. Tak ako napríklad vo fyzike to znamená, že pri probléme opisujúcom situáciu s pneumatikou a pumpou na bicykel sme schopní rozpoznať, že ide o prototypické objekty v termodynamike. Prostredníctvom týchto objektov možno na situáciu aplikovať termodynamické koncepty ako tlak a objem. Rovnako je to aj v doméne riešenia právnych problémov. Napríklad pri probléme opisujúcom protiprávne konanie a študenta sme schopní rozpoznať, či ide o disciplinárny priestupok. Táto rozpoznávacía schopnosť, vidieť alebo nevidieť, si vyžaduje znalosť významu základných pojmov v danej oblasti (sémantika).²³

Druhým aspektom pri riešení problémov sú kroky, ktoré je potrebné podniknúť na dosiahnutie cieľa. V oblasti práva to bude znamenať nájdenie príslušných právnych noriem, ktoré sa budú aplikovať na daný prípad.

²² Ibid.

²³ Jansweijer, W.N.H. *PDP: An Artificial Intelligence Approach to Problem Solving and Learning by Doing in a Semantically Rich Domain*. Amsterdam: University of Amsterdam. 1988

2.2. Metódy a techniky riešenia právnych prípadov

2.2.1. Pochopenie skutkového stavu prípadu

Na začiatku každého prípadu si najprv musíme dôkladne osvojiť fakty prípadu. Najčastejšie najmä²⁴ pomocou otázok:

- Čo sa presne stalo?
- Kedy a kde sa to stalo?
- Kto sú naše subjekty?
- Aké sú práva a povinnosti našich subjektov?
- Čo je špecifické na našom prípade?

V našej budúcej každodennej rutine vám tieto otázky môžu často spôsobiť problémy, pretože nemusia byť dostupné všetky potrebné informácie. Niektoré informácie môžu byť sporné alebo prezentované zle alebo sa môže stať, že dôležité informácie sú nám zatajované. Navyše je častokrát veľmi ťažké z množstva informácií vyabstrahovať len tie podstatné.²⁵

Pri riešení prípadov na seminárnych cvičeniach sú však fakty zväčša jasné. Pri práci musíme vychádzať z faktov prípadu presne tak, ako vyplývajú z opisu prípadu. Predpokladajme, že náš text obsahuje všetky informácie, ktoré sú potrebné na riešenie prípadu a neobsahuje žiadne alebo len málo nadbytočných údajov. Stále sa však musíme snažiť vyhnúť sa domnienkam alebo svojvoľnému dopĺňaniu. V modelových prípadoch len málokedy existujú dôvody na pochybnosti. Ak je nevyhnutná interpretácia faktov prípadu, vyberme si vždy interpretáciu, ktorá je najbližšia k realite.²⁶ Taktiež, nerozvíjajme žiadnu našu fantáziu, len kvôli tomu, aby bol prípad zaujímavejší.

Ďalšou z dôležitých vecí pri prvom čítaní prípadu je venovať pozornosť podrobnostiam o skutočnostiach prípadu. Odporúča sa aj opakovane prečítať

²⁴ Ale určite nie výlučne.

²⁵ Nie všetko, čo klient povie svojmu právnikovi, je pre prípad dôležité! A nie všetko, čo je napísané do modelového zadania, je pre prípad dôležité!

²⁶ Pre otázky interpretácie a argumentácie pozri bližšie. Fábry, B., Kasinec, R., Turčan, M. *teória práva*, Bratislava: Wolters kluwer, 2019

opis prípadu, keďže pri prvej kontrole sa dôležité detaily ľahko ignorujú. Ak sú fakty komplikované, pre niekoho môže byť nápomocné vytvoriť vizuálnu reprezentáciu prípadu, ktorá načrtne zainteresované osoby, chronológiu deja ako aj udalosti.²⁷ Vyhotovenie náčrtu už predstavuje pokročilé štádium chápania skutkovej podstaty prípadu.²⁸

2.2.1.1. Otázky prípadu

Pre hodnotu našej práce je rozhodujúce, že riešenie presne zodpovedá otázkam prípadu. Ak ide o prípady zo seminárnych cvičení, tak je potrebné odpovedať len na tie otázky, ktoré nám boli položené. Diskusie na iné témy, o ktorých vieme, ale nie sú relevantné, sú nielen zbytočné, ale môžu značne poškodiť výsledok. Na skúškach môžu viesť k horšiemu ohodnoteniu ako neodpovedanie na otázku, pretože žiadnemu skúšajúcemu sa nepáči, ak niekto ignoruje jeho otázku a nikto nerád stráca čas čítaním zjavne irelevantných poznámok. To isté platí aj v právnej praxi: klient od svojho advokáta očakáva, že jeho žiadosť alebo problém vybaví a nebude chcieť naňho len „zapôsobiť“ nepodstatnými vedomosťami. Sudcovia môžu byť nespokojní, keď ich právnici zasypávajú „omáčkami“, ktoré nie sú pre konanie dôležité.²⁹

Nerešpektovanie tohto centrálného základného pravidla je jednou z najčastejších chýb pri riešení prípadov.³⁰ Preto neskúmajme, či sú prípustné

²⁷ Schmitz, T. *PRACTICAL CASE-SOLVING IN EUROPEAN LAW: Introduction to legal case-solving*. 2010. Dostupné na: http://home.lu.lv/~tschmit1/Downloads/Schmitz_Cases-EULaw_introduction.pdf

²⁸ Pozri bližšie podkapitolu 2.2.2. Príprava draftu

²⁹ Porovnaj Schmitz, T. *PRACTICAL CASE-SOLVING IN EUROPEAN LAW: Introduction to legal case-solving*. 2010. Dostupné na: http://home.lu.lv/~tschmit1/Downloads/Schmitz_Cases-EULaw_introduction.pdf

³⁰ Porovnaj Menkel-Meadow. C. *Aha? Is Creativity Possible in Legal Problem Solving and Teachable in Legal Education?*. 2001. Dostupné na: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1170&context=facpub> alebo Aleven, V. & Ashley, K.D. What Law Students Need to Know to WIN. In *Proceedings of the Fourth International Conference on Artificial Intelligence and Law*, New York: ACM. Reprinted in

opravné prostriedky, ak sa náš prípad pýta len na hmotnoprávne otázky situácie. Na druhej strane nerozoberajme hmotnoprávne aspekty situácie, ak sa prípad pýta len na prípustnosť opravných prostriedkov. Aj keď môžu byť všetky otázky prípadu relevantné v nejaký čas a z nejakého pohľadu, ak mám položenú konkrétnu otázku, tak moja odpoveď musí smerovať k zodpovedaniu danej otázky.

2.2.1.2. Test porozumenia

Skôr ako pristúpime k riešeniu prípadu, mali by sme si ešte raz pripomenúť fakty a otázky prípadu. Na tento účel odporúčame jednoduchý test. Podobne ako basketbalista urobí pred svojim trestným hodom svoj dobre zaužívaný rituál, ktorý mu pomôže sa sústrediť, aj my sa môžeme pokúsiť o niečo podobné.

Pokúsme sa v niekoľkých myšlienkach zhrnúť (nie prerozprávať) fakty aj otázky prípadu, obmedzme sa pri tom len na to podstatné.³¹

Nie je rozumné začať samotný proces riešenia skôr, ako tento krok nevedie k uspokojivému výsledku. Keďže pri procese riešenia musíme zvážiť širokú škálu možností, ktoré by mohli pripadať do úvahy,³² až na konci sa začneme venovať kritickému procesu posudzovania kladov a záporov alternatívnych možností a rozsahu, v akom rôzne možnosti dosahujú rôzne ciele.

Pre niektoré prípady je aj vytvorenie akéhosi rozhodovacieho stromu³³ užitočné pre organizáciu rôznych možností, ktoré je potrebné urobiť, ako aj na

Jones, R.P. & Russell, K.V. (Eds.). International Yearbook of Law Computer and Technology, Volume 8., Abingdon, UK: Carfax Publishing Co. 1993

³¹ Čoskoro si všimneme, že to nie je jednoduché a že pokusy rôznych osôb sa môžu značne líšiť. Ak je to tak, možno by ste mali tento krok zopakovať!

³² Vytvorenie širokej škály možností je takmer vždy užitočné, aby sa zabezpečilo, že sa zväžia rôzne spôsoby riešenia problému.

³³ Rozhodovací strom je pojem s ktorým sa môžeme stretnúť skôr v doméne matematiky alebo informatiky. Avšak základnú myšlienku rozhodovacieho stromu využívajú aj právnici

identifikáciu pravdepodobných dôsledkov rôznych možností a neistôt, ktoré každá cesta obsahuje. Pre iné prípady bude užitočné porovnanie peňažných nákladov a prínosov rôznych prístupov. Inokedy môže fungovať všeobecný zoznam výhod a nevýhod rôznych riešení. Intuícia a zdravý rozum sú častokrát nevyhnutné na posúdenie toho, ktorý z alternatívnych prístupov s najväčšou pravdepodobnosťou povedie k pozitívnemu výsledku.

Pri zvažovaní dostupných možností by sme nemali zabudnúť aj na možnosť, čo sa stane, ak neurobíme nič. Nielen preto, že je to vždy reálna možnosť, ale aj preto, aby sme si ujasnili, čo sa stane, ak sa iné alternatívy nevyberú.³⁴

2.2.2 Príprava draftu

Aby sme mohli zaručiť, že naše riešenie je správne, ako aj to, že presne zodpovedá otázkam prípadu, musíme si najskôr nastaviť rámec v podobe presne vyladeného draftu.

Štruktúra draftu bude vyplývať predovšetkým z dogmatických štruktúr práva³⁵ a až sekundárne z hlavných tém či problémov a otázok prípadu. Vo všeobecnosti je určitá základná štruktúra draftu povinná.³⁶ Kvalita riešenia

v každodennej praxi. Ide len o trochu komplikovanejší spôsob upratanie si našich myšlienok prostredníctvom pravidiel „ak-tak-inak“. Pre otázku „ak-tak-inak“ pozri bližšie Fábry, B., Kasinec, R., Turčan, M. *teória práva*, Bratislava: Wolters kluwer, 2019 s.60. Pre otázku rozhodovacieho stromu pozri bližšie Komprdová. K. *Rozhodovací stromy a lesy*. 2012. Dostupné na: <https://www.matematickabiologie.cz/media/3293330/komprdova-rozhodovaci-stromy-lesy.pdf> alebo Chmulík. M. *Náhľad do algoritmu rozhodovací strom*. 2020. Dostupné na: <https://umelainteligencia.sk/nahlad-do-algoritmu-rozhodovaci-strom/>

³⁴ Pozri. Jansweijer, W.N.H. *PDP: An Artificial Intelligence Approach to Problem Solving and Learning by Doing in a Semantically Rich Domain*. Amsterdam: University of Amsterdam. 1988

³⁵ Dogmatické štruktúry sa však líšia v rôznych oblastiach práva a najmä v rôznych vnútroštátnych právnych poriadkoch. Porovnaj Schmitz, T. *PRACTICAL CASE-SOLVING IN EUROPEAN LAW: Introduction to legal case-solving*. 2010. Dostupné na: http://home.lu.lv/~tschmit1/Downloads/Schmitz_Cases-EULaw_introduction.pdf

³⁶ Porovnaj s podkapitolou 2.3. formálne a obsahové náležitosti riešenia prípadov. Vo všeobecnosti však môžeme povedať, že napríklad, ak sa otázka prípadu týka šancí na úspech pri súdnom konaní, tak riešenie sa vo všeobecnosti bude deliť odpovede ohľadne „pripustnosti žaloby.“ a „obsahových

prípade bude silne závisieť od štruktúry draftu, pričom štruktúra draftu odráža našu zručnosť spájať realitu (fakty) a normatívnosť (práva) podľa princípov logiky a dogmatiky. Len presná štruktúra umožňuje jednoduchú orientáciu, umožňuje sledovať analýzu krok za krokom a umožňuje čitateľovi vyhnúť sa nedorozumeniam a omylom.

Nejednoznačná štruktúra riešenia prípadu preto vo väčšine prípadov nepredstavuje chybu len vo forme, ale skôr ide o intelektuálny nedostatok, ktorý napovedá neznalosť práva alebo (ešte horšie) chýbajúcim logickým schopnostiam. Každá logická alebo dogmatická chyba v riešení nevyhnutne povedie k nesprávnemu alebo nesprávne štruktúrovanému riešeniu prípadu. Tieto chyby zvyčajne spôsobujú, že riešenie prípadu je nepresné a v tom prípade aj zbytočné.³⁷

Naproti tomu aj elegantná a konzistentná štruktúra môže skrývať chybné uvažovanie a nedostatočné naštudovanie prípadu. Preto je vhodné naučiť sa pri štúdiu riešenia právnych prípadov základné štruktúry a koncepty aj v najbežnejších konšteláciách.

Väčšina prípadov si bude vyžadovať komplikovanú konštrukciu riešenia. Práve preto si musíme napláňovať náš draft a v konečnom dôsledku aj vytvoriť z neho niečo koherentné a prospešné.

Okrem toho návrh draftu uľahčuje:

- orientáciu v množstve informácií a myšlienok,
- zameranie sa na ústredné problémy,
- vypracovanie dobre štruktúrovaného riešenia a
- vyhýbanie sa všetkým nadbytočným úvahám.

náležitostí žaloby". Ak ide o konanie ktoré vykazuje znaky trestného činu, tak sa budú skúmať otázky „subjektu“, „subjektívnej stránky“, „objektu“ a „objektívnej stránky“. Pri jednotlivých podoblastiach právnej vedy sa vždy tieto otázky budú líšiť avšak tieto štruktúry budú vychádzať zo zaužívaných otázok danej právnej oblasti, ktoré musia byť zodpovedané pre riešenie prípadu.

³⁷ Porovnaj Menkel-Meadow. C. *Aha? Is Creativity Possible in Legal Problem Solving and Teachable in Legal Education?*. 2001. Dostupné na: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1170&context=facpub>

Bez tohto dôležitého prípravného opatrenia nie je možné riešiť ani jednoduché prípady elegantným spôsobom a zložité už vôbec nie. Každý, kto verí, že riešenie môže začať zapisovať hneď po analýze faktov a otázok prípadu, je odsúdený na neúspech.

2.2.3. Posledné kroky

Náš draft riešenia prípadu už špecifikuje tie aspekty a otázky, ktoré považujeme za relevantné. Prvé, čo sa odporúča pri kvalitnom riešení prípadov, je zamerať sa včas na hlavné témy. Pre dosiahnutie vyššej kvality riešenia prípadu je dôležité mať správny hlavný nosný bod. Väčšina prípadov sa sústreďuje na niekoľko zásadných otázok. Všetky ostatné aspekty by sa mali riešiť až po tom, ako sme vyriešili naše hlavné body. V zadaniach, ktoré dostávame na seminárnych cvičeniach, často nájdeme indície, ktoré naznačujú hlavné témy. Ide najmä o predložené názory a argumenty strán alebo dokonca veľmi priame otázky, ktoré musíme zodpovedať. V praktickom každodennom živote právnika bude oveľa ťažšie tieto otázky a témy odhaliť. Okrem toho sa môže stať, že klient alebo strany sporu predložia nové informácie, ktoré si vyžadujú prehodnotenie našich predstáv.

Tak či onak, intelektuálny proces riešenia prípadu musí byť striktne prepojený s návrhom draftu. Takto zaručíme, aby sa nezabudlo na dôležité aspekty, ktoré sme identifikovali počas prvej fázy a takto môžeme mať prehľad o dosiahnutých výsledkoch a najmä môžeme sa vyhnúť slepým uličkám alebo strate času s nedôležitými problémami.³⁸

Pokiaľ to dogmatický kontext dovoľuje, taktiež by sme mali zložité problémy rozdeliť do samostatných otázok, ktoré možno ľahšie zvládnuť.³⁹

³⁸ Ibid.

³⁹ Porovnaj. Wizner, S. *Is Learning to 'Think like a Lawyer' Enough?*. Yale L & Pol'y Rev 583. 1998 alebo Alevan, V. & Ashley, K.D. *What Law Students Need to Know to WIN*. In *Proceedings of the Fourth International Conference on Artificial Intelligence and Law*, New York: ACM. Reprinted in Jones, R.P. & Russell, K.V. (Eds.). *International Yearbook of Law Computer and Technology*, Volume 8., Abingdon, UK: Carfax Publishing Co. 1993

Okrem iného, takto bude naše riešenie presnejšie a je to tiež efektívna metóda na nájdenie chýb v našom riešení prípadov - samozrejme, ak sme našli nedostatky, musíme náš draft neustále aktualizovať.

Často je užitočné naplánovať si počet strán alebo presný čas, ktorý chceme venovať jednotlivým aspektom a otázkam. Táto základná metóda riadenia úsilia a času nám umožní pracovať efektívnejšie. Tak ako na seminárnych cvičeniach, aj v praxi je čas komodita, ktorej nie je nikdy dostatok, a preto musíme zaručiť, že test stihneme odovzdať alebo prípad stihneme vyriešiť včas. Dobrou pomôckou je aj priebežne kontrolovať, či odhadované celkové „výdavky“⁴⁰ nepresahujú ešte dostupné zdroje. Ak sa dostaneme pod časový tlak, mali by sme svoje plány skorigovať, aby sme sa vyhli tomu, že neskoršie dôležité časti riešenia prípadu budú chýbať.

Intelektuálny proces riešenia prípadu musí tiež reflektovať dogmatické štruktúry logiky a práva, ktoré umožňujú myšlienkovú líniu, ktorá sa dá ľahko sledovať a taktiež pochopiť. Zvyčajné štruktúry riešení reflektujú základné štruktúry, ktoré sa vyvinuli v dlhej tradícii právnej vedy a právnej praxe a sú stabilné po celé desaťročia. Najlepší právnici si po kritickej analýze názorov autorov či svojich lektorov vypracujú vlastné kroky pri riešení právnych prípadov, ktoré fungujú najlepšie pre nich. Avšak, či už postupujeme podľa naučených schém alebo sebou vytvorených, naše myšlienky, názory a odpovede musia byť vždy logické a zrozumiteľné.⁴¹

⁴⁰ Najmä času a úsilia.

⁴¹ Schmitz, T. *PRACTICAL CASE-SOLVING IN EUROPEAN LAW: Introduction to legal case-solving*. 2010. Dostupné na: http://home.lu.lv/~tschmit1/Downloads/Schmitz_Cases-EULaw_introduction.pdf

2.3. Formálne a obsahové náležitosti riešenia prípadov

Aby mohlo byť riešenie právneho prípadu hodnotné, potrebujeme sformovať exaktné a presné uvažovanie, ktoré poskytuje konzistentnú a zrozumiteľnú líniu myšlienok.

Riešenie právnych prípadov musí byť svojou povahou kategoricky neutrálne a otvorené všetkým možným výsledkom. Preto každý prípad ktorý uvidíme (aj na seminárnych cvičeniach) začína konkrétnou otázkou a končí konkrétnym výsledkom – a nie naopak. Čitateľovi by malo byť taktiež jasné, aké metódy interpretácie a argumentácie používame. Nič nemôžeme považovať za samozrejmé.⁴² Nespomenuté premisy a preskočené kroky len prinúti čitateľa sedieť a hľadať nedostatky nášho riešenia.

Odpovede by mali byť formulované s osobitnou presnosťou, pretože sú rozhodujúce pre orientáciu čitateľa. Mali by sledovať dogmaticky nastavenú základnú štruktúru draftu a odkázať na fakty, ktoré sa nachádzajú v prípade. Tradične je správne riešenie právnych prípadov charakterizované používaním určitého štýlu písania a uvažovania, ktorý je nevyhnutný pre každú serióznu oblasť.⁴³

Napokon, riešenie právnych prípadov sa vyznačuje vedeckým, objektívnym a presným štýlom písania.⁴⁴ Naše odpovede by mali byť

⁴² Tak ako červená niť osudu spája životy ľudí, by mali naše myšlienky spájať udalosti do jedného celku. Niekedy možno nie je jednoduché od začiatku vidieť kto, kedy, ako alebo prečo. Ale tam, kde niekto vidí len chaos, iný si nájde harmóniu v oku hurikánu. A preto v jedno si môžeme byť istí; ak tomu budeme venovať dostatok našej pozornosti, energie a času, tak aj v našom riešení bude zrazu dávať všetko zmysel. Preto len nohy na zem, dýchať a krok za krokom.

⁴³ Takzvaným „Gutachtenstil“. Jedná sa najmä o analytický štýl písania a uvažovania. Pozri. Stuckenberg, C. Der juristische Gutachtenstil als cartesische Methode. 2019. Dostupné na: https://web.archive.org/web/20220311042454id_/https://www.nomos-elibrary.de/10.5771/2196-7261-2019-4-323.pdf

⁴⁴ Hoci analytický štýl myslenia a písania je podstatnou črtou riešenia právnych prípadov, riešenie prípadu nie je možné úplne upraviť len týmto štýlom. Aby naše riešenie malo ten správny dôraz, bude potrebné vyhradiť tento štýl len dôležitejším aspektom prípadu. Pri nepodstatných detailoch by sme sa mali stále uchýliť k použitiu opisného štýlu písania. Nemá zmysel zámerne ťahať skúmanie bezproblémových aspektov – nie ste platení za to, a ani nedostávate známky za to, že svojich kolegov alebo klientov nudíte. Je potrebné si však uvedomiť, že niekedy si výber medzi analytickým a opisným štýlom písania vyžaduje ba až dokonalú znalosť skúmaného predmetu.

formulované čo najpresnejšie, čo si vyžaduje obzvlášť starostlivý výber jazyka. Čitateľovi to uľahčí sledovanie našich línií myšlienok.⁴⁵ Navyše nám to bude nápomocné, pretože si môžeme ľahko overiť, či sme odpovedali skutočne na správnu otázku. Mali by sme sa však vyhnúť nezmyselným stereotypným vysvetleniam alebo odôvodneniam, pretože by to mohlo vyvolať dojem, že náš myšlienkový pochod a štruktúra našej práce nie sú zjrejmé.

Správny pravopis, správna štylistika a správna interpunkcia sú pre každého právnik samozrejmosťou. Časté pravopisné chyby vytvárajú dojem uponáhľanej, prchavej práce bez potrebnej dôkladnej záverečnej kontroly.⁴⁶ Vyhnime sa dlhým a zapuzdreným vetám, pretože by mohli byť máťuce. Vyjadrime svoje hlavné myšlienky najlepšie v hlavných a nie vo vedľajších vetách. Neodvolávajme sa vo svojom písaní na seba, keďže vlastný názor, ktorý nevieme nejakým spôsobom odôvodniť, nekompensuje nedostatky v odôvodnení, ale skôr na ne poukazuje. Dávajme tiež pozor, aby sme slovo „veľmi“ používali s mierou. Namiesto toho môžeme použiť iné tradičné pojmy právneho jazyka.⁴⁷ Nepoužívajme emotívne, hrubé alebo prehnané výrazy.⁴⁸

Porovnaj Krieger, S. *The Development of Legal Reasoning Skills in Law Students: An Empirical Study*. 2006.

⁴⁵ Porovnaj Menkel-Meadow. C. *Aha? Is Creativity Possible in Legal Problem Solving and Teachable in Legal Education?*. 2001. Dostupné na: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1170&context=facpub>

⁴⁶ Chyby v písaní a počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti sú prípustné len vtedy, ak sú takéto chyby a nesprávnosti zjrejmé z kontextu textu. Pozri napr. UZNESENIE Ústavného súdu Slovenskej republiky. IV. ÚS 378/08-55 Dostupné na: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwim2qqWscOBAxWthPOHHYceA4UQFnOECBMQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.ustavnysud.sk%2Ffussr-intranet-portlet%2FdocDownload%2Ffae4012e-e6af-4c71-be8d-bdc3d0a8131a%2FRozhodnutie%2520-%2520Rozhodnutie%2520IV.%2520%25C3%259AS%2520378_08.pdf&usg=AOvVaw2OuZWYMYLIFB4L_eCqc8w&opi=89978449

⁴⁷ Porovnaj Gahér, F., Mrva, M., Števíček, M., Turčan, M. *Open Texture of Concepts and Rules – Fuel for the Fire of Subjectivism in Applied Semantics?* FILOZOFOIA, 75, 2020, No 4, strany. 309 – 323 Dostupné na: <<https://www.sav.sk/journals/uploads/04211152ilozofia.2020.75.4.4.pdf>>.

⁴⁸ Ako: „určite“, „samozrejme“, „bez pochybností“ alebo „absolútne“, atď.

Pokúsme sa vyhnúť aj prepisu dlhých pasáží právnych predpisov alebo faktov prípadu, všetko toto sa môže nachádzať mimo hlavného textu alebo to môže byť iba citované.

Citácie sú potrebné, ak informácie vo vete alebo časti vety nepochádzajú z nášho vlastného uvažovania, ale z materiálu na čítanie. Pozor na správny pravopis mien (vrátane použitia špeciálnych znakov!). Pri článkoch v právnických vedeckých a odborných časopisoch nezabudnime uviesť názov a číslo časopisu a stranu, kde sa nachádza citovaná informácia. Rozdelenie bibliografie do rôznych kategórií, ako sú komentáre, učebnice, referenčné práce a príručky nie je bežné, ale v študentských kruhoch je prípustné a vítané. Pozor však musíme dávať aj pri citovaní. Chybné citácie právnych noriem alebo chyby, ktoré skresľujú význam vety, môžu spôsobiť pochybnosti alebo nedorozumenia a ovplyvniť praktickú hodnotu našej práce. Nesprávne alebo nepresné citovanie vyvolá podozrenie, že neovládame metódy „vedeckej“, - t. j. spoľahlivej a odbornej právnickej práce. Všetky tieto nedostatky zhoršia celkový dojem z našej práce.

Ak odkazujeme na ustanovenia, tak právne normy špecifikujeme čo najpresnejšie, aby čitateľ mohol okamžite nájsť príslušnú pasáž a predišlo sa tak nedorozumeniam.⁴⁹ V prípade potreby uvedieme nielen príslušný článok alebo paragraf, ale aj odsek, vetu, časť vety alebo príslušné odrážky a číslovanie. Tieto „reťazce“ noriem musia byť zostavené starostlivo a v správnom poradí. Snažme sa byť tak presní, ako keby sme zostavovali náš dom tehlu po tehle.

My právnici musíme vykazovať odborný avšak aj živý štýl vyjadrovania sa ako aj písania, pokiaľ tým samozrejme neutrpí presnosť. Táto požiadavka predpokladá perfektné lingvistické zručnosti, čo väčšina právnikov spĺňa (vrátane mňa) v len pomerne obmedzenom rozsahu.

Pri písomnom prejave si to vyžaduje najmä rozumné rozdelenie textu. Na jednej strane sa musíme vyhnúť neštruktúrovaným poznámkam, ktoré

⁴⁹ Ak sa odvolávam na znenie odseku (1) paragrafu 277 Trestného zákona, tak nebude stačiť ak uvediem napr. „paragraf 277“ – lebo akýkoľvek iný právny predpis môže mať svoj paragraf 277. A preto sama o sebe takáto odpoveď, bez uvedenia ďalších faktov neposkytuje z formálneho hľadiska dostatočné informácie.

zapĺňajú stránky, na druhej strane nesmieme fragmentovať text pre každý jednotlivý detail.

Vhodné usporiadanie našich myšlienok umožní čitateľovi spracovať ich v správnom kontexte a so správnym dôrazom.

Správne riešenie právneho prípadu by malo byť taktiež štruktúrované. Neexistuje zatiaľ jednotný „vzorec“ na to, ako by sme mali štruktúrovať našu prácu.⁵⁰ Použijeme preto vždy vzorec delenia, ktorý umožňuje jednoduchú orientáciu a nie je príliš náročný pre čitateľov. Teoreticky si môžeme vybrať akýkoľvek vzor alebo si dokonca vymyslieť svoj vlastný, kým to spĺňa základné predpoklady logiky.⁵¹

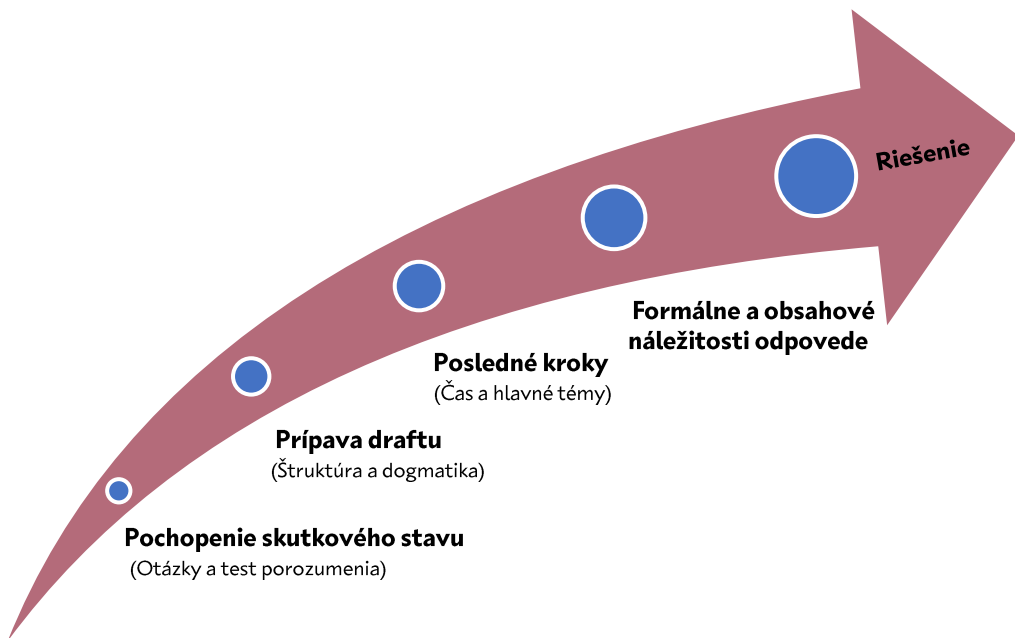
Nakoniec by sme mali venovať pozornosť atraktívnemu formátovaniu, ktoré poskytuje jasnú a ľahko čitateľnú prezentáciu textu.⁵²

⁵⁰ Bežné zaužívané vzorce sa značne líšia v závislosti od času, krajiny a príslušnej právnej disciplíny.

⁵¹ Podľa základného logického princípu štruktúrovania každé členenie predpokladá, že budú existovať aspoň dve podpoložky. Platí to pre všetky vedné disciplíny. Akýkoľvek odsek "1.", po ktorom nenasleduje odsek "2.", je neprípustný. Porušenie tohto pravidla by nevyhnutne viedlo k vážnemu štruktúrálnemu deficitu a naznačovalo by to, že riešenia prípadu nebolo pripravené adekvátne.

⁵² Odporúča sa zdržanlivo ale nevyhnutne využívať moderné možnosti formátovania, ako sú tučné písmo, kurzíva, rôzne veľkosti písma a podčiarknutie. (mimochodom, môže sa hodiť aj pri písomných skúškach). Predovšetkým treba zdôrazniť dôležité súčasti textu alebo kľúčové slová, aby sme ich neprehliadli a neskôr ich bolo možné ľahko nájsť. Okrem toho môžu mať hlavné nadpisy väčšie a poznámky pod čiarou menšiu veľkosť písma (druhá zníži „pocitovú hlasitosť“ textu). Ignorovanie týchto pravidiel neznehodnotí našu odbornosť a preukáže to na nedostatok profesionality.

2.4. Grafické znázornenie jednotlivých krokov pri riešení právnych prípadov

3. PRAKTICKÝ PRÍSTUP K RIEŠENIU PRÁVNYCH PRÍPADOV

3.1. Vzorový prípad

Oto Riz je študentom 1. ročníka bakalárskeho študijného programu právo v dennej forme.

Dňa 19.03.2023 odovzdal e-mailom vypracované zadanie pre predmet Štátoveda s názvom „Možno považovať zákonnú úpravu strát štátneho občianstva SR automaticky zo zákona v prípade, že občan SR dobrovoľne nadobudne ďalšie štátne občianstvo za súladnú s Ústavou SR?“

Po preverení vyučujúcim bolo zistené, že zásadná časť odovzdanej práce vykazuje zhody s blogom Mariana Sekeráka uverejneného na portáli postoj.sk. Oto na tento zdroj žiadnym spôsobom neodkázal. V kontexte okolností sa preto javilo, že prácu a myšlienky v nej prezentované vydával za svoje.

V rámci spätnej väzby bol študent upozornený, že jeho konanie by mohlo byť považované za disciplinárny priestupok.

Oto sa preto rozhodol svoje zadanie prepracovať. Dňa 24.3.2023 odovzdal prepracované zadanie s názvom „Možno alebo nemožno referendum v SR v jeho aktuálnej ústavnej podobe považujeme za funkčný nástroj priamej demokracie?“, ktorú však vypracoval na základe diplomovej práce Petra Spáča s názvom „Referendum ako súčasť slovenskej politickej praxe“ z roku 2008, dostupné na: <https://is.mwi.cz>. Oto ani na tento zdroj žiadnym spôsobom neodkázal.

Mária, Otova priateľka, o tomto konaní Ota vedela a po jednej z ich hádok, dňa 27.3.2023 podala podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania. Mária nebola študentkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského (ďalej ako „PraF UK“).

Oto uvádza, že začiatkom marca po uzatvorení internátov mal viaceré učebnice uzatvorené na internáte, a preto používal informácie z internetu, pričom si neuvedomil nevyhnutnosť uviesť citácie.

Zodpovedajte na nasledujúce otázky.

- 1) Oto tvrdí, že Mária nemohla podať podnet, nakoľko nebola študentkou PraF UK. Taktiež tvrdí, že jeho disciplinárny priestupok bol premĺčaný, a teda nemožno začať disciplinárne konanie. Sú Otove tvrdenia pravdivé?**
- 2) Dopustil sa Oto niektorého z disciplinárnych priestupkov v zmysle vnútorných predpisov UK?**
- 3) Môže dekan PraF UK v našom prípade upustiť od uloženia disciplinárneho opatrenia?**

3.2. Riešenie

Ako nám to aj z teoretickej časti vyplýva, prvé čo musíme urobiť je dôkladne si osvojiť fakty prípadu. Keďže ide o prípad zo seminárneho cvičenia, môžeme predpokladať, že text obsahuje všetky informácie, ktoré sú potrebné na riešenie prípadu a žiadne alebo len málo nadbytočných. To nám uľahčí oddelenie dôležitých informácií od tých menej dôležitých. Pri riešení prípadu nám taktiež pomôžu otázky prípadu. Opäť, keďže ide o seminárny prípad, otázky sú nám dopredu dané a môžeme sa spoľahnúť, že potrebujeme zodpovedať len a len tie otázky, na ktoré sa náš prípad pýta. Predtým, ako by sme prišli k ďalším krokom, uistíme sa, že rozumieme základným faktom deja nášho prípadu a aj položeným otázkam.

Už v tejto časti je viac ako žiadané skontrolovať časový rámec, ktorý je nám daný, ako aj to či potrebujeme zrýchliť naše úsilie, aby sme sa neocitli v časovej tiesni. Nezabúdajme, že právna analýza musí byť svojou povahou kategoricky neutrálna, otvorená všetkým možným výsledkom a najmä obsahovo aj formálne vyčerpávajúca. Naše odpovede by mali byť formulované s osobitnou presnosťou, pretože sú rozhodujúce pre orientáciu čitateľa.

Keďže ide o seminárny prípad, orientáciu nášho riešenia môžeme koncipovať na základe položených otázok.

Otázka č. 1

Ak sa pozrieme na prvú otázku, ktorá znie „**Oto tvrdí, že Mária nemohla podať podnet, nakoľko nebola študentkou PraF UK. Taktiež tvrdí, že jeho disciplinárny priestupok bol premlčaný, a teda nemožno začať disciplinárne konanie. Sú Otove tvrdenia pravdivé?**“, môžeme vidieť klasický prípad otázky, ktorá je zloženej štruktúry, čo znamená, že budeme musieť odpovedať na viacero parciálnych otázok, aby naše riešenie mohlo byť správne.

Dogmatický kontext nám to dovoľuje, takže môžeme tento zložitejší problém rozdeliť do samostatných otázok, ktoré možno ľahšie zvládnuť.

Prvou našou podotázkou teda bude: „**Či je pravdivé tvrdenie, že Mária nemohla podať podnet, nakoľko nebola študentkou PraF UK.**“ Keď sme si na začiatku prípadu pri pochopení skutkového stavu prípadu správne položili naše otázky,⁵³ mohli sme ako subjekty identifikovať okrem Ota, Márie aj PraF UK ako subjekt.

Z našej otázky je zrejmé, že tvrdenie Ota a v následku aj riešenie našej otázky bude smerovať k otázke, či iba študenti PraF UK môžu iniciovať začatie disciplinárneho konania voči inému študentovi alebo toto právo prislúcha aj iným subjektom.

Z dogmatických štruktúr logiky a práva nám môže byť zrejmé, že náležitosti disciplinárneho konania pre študentov UK bude upravené v predpisoch, ktoré vydáva samotná Univerzita Komenského v Bratislave. Z pohľadu vyššie uvedeného sme si už mohli dedukciu spojiť, že pre riešenie nášho prípadu budeme musieť preskúmať vnútorný predpis UK, ktorý upravuje disciplinárne konanie. Týmto predpisom je *Vnútorný predpis č. 13/2018 s názvom Disciplinárny poriadok Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov*.⁵⁴

Keď sme sa logicky dopracovali k tomuto predpisu, zvládli sme tú ťažšiu časť našej úlohy. Ostáva nám len z textu predpisu zistiť odpoveď na našu otázku – či iba študent UK môže podať podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania.⁵⁵

Ak sme vyššie spomenutý krok zvládli úspešne, dovedlo nás to až k „*Článku 5 ods. 2 – Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského*

⁵³ Čo sa presne stalo? Kedy a kde sa to stalo? Kto sú naše subjekty? Aké sú práva a povinnosti majú naše subjekty? Je niečo špecifické na našom prípade?

⁵⁴ Všetky vnútorné predpisy sú uvedené aj na stránke univerzity. A jednoduchým rešeršom sa stránke sme sa vedeli dopracovať k zneniu predpisu. Taktiež dostupné na: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/as/2018/20180627/11-Disciplinarny_poriadok_UK.pdf

⁵⁵ Toto môžeme klasickým spôsobom, čo znamená čítaním textu kým nenasrazíme na ustanovenie ktoré upravuje našu otázku alebo ak máme text predpisu elektronicky, môžeme využiť vymoženosti modernej doby a vyhľadať našu problematiku cez kľúčové slová (pomocou stáčením „ctrl+f“)

v Bratislave pre študentov“ ktorý ustanovuje, že: „Podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania môže podať každý, kto sa dozvedel o konaní študenta, ktoré môže mať charakter disciplinárneho priestupku.“

V tomto okamihu sa budeme musieť opäť spoľahnúť na logické myslenie a vyvodiť záver, že áno aj Mária mohla podať podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania, keďže vyššie spomenuté ustanovenie uvádza, že to môže podať každý, kto sa o takom konaní dozvedel, a preto nebude záležať na tom, či je Mária študentka UK alebo nie.

V tomto okamihu sme úspešne zvládli prvý krok k tomu, aby sme zodpovedali našu prvú otázku. Avšak, aby sme kompletne zodpovedali prvú otázku, ostáva nám ešte druhá časť prvej otázky a teda tvrdenie Ota, **„že jeho disciplinárny priestupok bol premlčaný, a teda nemožno začať disciplinárne konanie.“**

Tak ako aj v prvej časti našej otázky, musíme nájsť správne ustanovenie nášho predpisu. Ak sme to úspešne zvládli, nachádzame sa v „Článku 3 ods. 8 – Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov“ ktorý ustanovuje, že: „Disciplinárny priestupok je premlčaný, ak od jeho spáchania uplynul viac ako jeden rok. Premlčacia doba neplynie počas konania o disciplinárnom priestupku ani počas prerušenia štúdia. Po uplynutí tejto doby nie je možné začať disciplinárne konanie.“ Opäť prichádza čas na to, aby sme využili naše logické schopnosti.

Je pravda, že ak je disciplinárny priestupok premlčaný, tak nemožno začať disciplinárne konanie voči takémuto subjektu, avšak, ak sa pozrieme presne na skutkové okolnosti prípadu, môžeme vidieť, že neuplynul jeden rok od konania, čo bude znamenať, že skutok nie je premlčaný a možno začať disciplinárne konanie voči takémuto subjektu.⁵⁶

V tomto okamihu sme dokázali úspešne vyriešiť prvú otázku nášho prípadu z právnej stránky, čo znamená, že poznáme správnu odpoveď a vieme konceptualizovať, ako by malo vyzeráť riešenie prípadu. Avšak, aby naša

⁵⁶ Táto naša odpoveď je aktuálna k októbru 2023. Posudzovania otázky premlčania vždy musíme prispôsobiť ku dňu riešenia prípadu.

odpoveď bola „správna“, musí spĺňať obsahové aj formálne náležitosti tak, ako je to uvedené aj v teoretickej časti tejto príručky.

Z obsahovej stránky nám nebude stačiť, ak budeme odpovedať, že „*nie, Otove tvrdenia nie sú pravdivé*“. Takáto odpoveď (aj keď fakticky je správna) neposkytuje konzistentnú a zrozumiteľnú líniu myšlienok. Čitateľovi to neposkytuje dostatočné informácie na to, aby mohol pochopiť a porozumieť našej odpovedi. Aj keď nám môže byť naša odpoveď veľmi jasná, musíme sa uistiť či aj druhá strana pochopila naše myšlienky. Na tomto mieste je dobré spomenúť, že ak sme otázku dogmaticky rozdelili do samostatných otázok, ktoré možno ľahšie zvládnuť, tak by sme mali odpovedať aj na obe otázky zvlášť v rámci jednej otázky.

Z formálnej stránky nám však nebude stačiť ani ak budeme odpovedať, že „*nie, Otove tvrdenia nie sú pravdivé lebo v Článku 5 ods. 2 a v Článku 3 ods. 8*“. Takáto odpoveď (aj keď fakticky správna), neposkytuje z formálneho hľadiska dostatočné informácie. Článok 5 alebo 8 alebo akékoľvek ustanovenie sa môže nachádzať aj v inom právnom predpise.⁵⁷ Ak sa správna odpoveď na našu otázku nachádza v Článku 3 ods. 8 Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov, tak ju musíme aj označiť riadne, aby to poskytovalo konzistentnú a zrozumiteľnú líniu myšlienok.

Otázka č. 2

Vychádzajúc z riešenia prvej otázky, následné kroky by mali byť už pomerne jednoduchšie.

Nielen zo skutkového deja, ale aj z formulácie samotnej otázky nám môže byť zrejmé, že ostávame v pôsobnosti Vnútorného predpisu č. 13/2018 - Disciplinárny poriadok Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov.

⁵⁷ Ako napríklad Ústava Slovenskej republiky Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/> alebo Charta základných práv Európskej únie. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT>. Avšak v našom riešení neodkazujeme na Ústavu SR ani na Chartu a preto označenie našej odpovede musí byť jasné a zrozumiteľné.

Pričom vymedzenie disciplinárnych priestupkov študentov môžeme nájsť v Článku 3 ods. 6 *Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov*.

Našou úlohou je nájsť, pod ktorú (alebo ktoré) ustanovení o disciplinárnych priestupkoch dokážeme subsumovať Otové konanie.

Zo skutkových okolností prípadu by sme mali dospieť k záveru, že Otové konanie naplnilo skutkovú podstatu disciplinárneho priestupku opísanú v písmene l)⁵⁸ článku 3 ods. 6 – *Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov*.⁵⁹

Pri našej finálnej odpovedi opäť dbajme na presné označenie predpisu, článku, odseku ako aj písmen, aby sme tak dodržali konzistentnú a zrozumiteľnú líniu myšlienok z obsahovej a aj z formálnej stránky.

Otázka č. 3

V tomto okamihu by nám už posledná otázka nemala robiť žiadne neprimerané ťažkosti. Už vieme, ktorý vnútorný predpis použijeme a vieme aj ako nájsť potrebné ustanovenia.

Článok 8 ods. 10 *Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov* ustanovuje, že: „*Ak ide o menej závažný priestupok a možno predpokladať, že samotné prerokovanie priestupku disciplinárnou komisiou povedie k náprave, dekan môže rozhodnutím upustiť od uloženia disciplinárneho opatrenia.*“ Takže disciplinárny poriadok Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov dáva právo dekanovi PraF UK upustiť od uloženia disciplinárneho opatrenia, avšak prikladá k tomu dve podmienky. Jednak, že možno predpokladať, že samotné prerokovanie priestupku

⁵⁸ „*Vydávanie cudzej práce za vlastné, použitie cudzej práce alebo jej časti vo vlastnej práci bez príslušného odkazu na pôvodné dielo alebo doslovné použitie časti cudzej práce bez citovania pôvodného autora.*“

⁵⁹ Oto sa dopustil toho disciplinárneho priestupku tým, že prácu a myšlienky v nej prezentované vydával za svoje, pričom na použitý zdroj žiadnym spôsobom neodkázal.

disciplinárnou komisiou povedie knáprave. A po druhé, čo je pre nás dôležitejšie, že ide o menej závažný priestupok.

Aby sme mohli zodpovedať či môže dekan PraF UK vyžiť svoje právo upustiť od uloženia disciplinárneho opatrenia, musíme v našom prípade zistiť, či sa jednalo o menej závažný priestupok. Podľa Článku 4 ods. 2 Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov: *„Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia sa prihliada na charakter a závažnosť disciplinárneho priestupku, najmä na okolnosti, za ktorých bol spáchaný, na mieru zavinenia, na dôsledky disciplinárneho priestupku, na doterajšie správanie študenta a jeho študijné výsledky, na to, či spáchaný disciplinárny priestupok olutoval, prípadne prejavil snahu o nápravu. Závažnosť disciplinárneho priestupku a mieru zavinenia posúdi príslušná disciplinárna komisia v priebehu disciplinárneho konania. Disciplinárna komisia musí mať na zreteli, že pre mieru zavinenia platí, že úmyselné zavinenie je závažnejšie ako nedbanlivostné zavinenie.“*

Z týchto ustanovení nám vyplýva, že v priebehu disciplinárneho konania, disciplinárna komisia bude rozhodovať o tom, či sa jednalo o menej závažný priestupok alebo nie.

Takže naša odpoveď je veľmi „klasicky právnická“ – a teda, že „*bude to závisieť!*“!

Aby naša odpoveď napĺňala ako obsahové, tak aj formálne náležitosti správnej odpovede, v našej odpovedí musí figurovať jednak ustanovenie článku 8 ods. 10 Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov s odkazom na to, že dekan PraF UK má túto možnosť, avšak len za daných podmienok, pričom podľa ustanovenia článku 4 ods. 2 Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov o tom, či sa jedná o menej závažný priestupok rozhoduje až disciplinárna komisia počas disciplinárneho konania.

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE:

Prípado (A)

Oto Riz študent 1. ročníka bakalárskeho študijného programu právo v dennej forme sa dňa 13.10.2022 o 15:15 hod. prostredníctvom aplikácie MS Teams, pri online výučbe predmetu Teória práva 1, natočil na videokameru záznam, na ktorom v priebehu kontroly dochádzky zo strany pedagóga študent vulgárnym a rušivým spôsobom narušil priebeh seminára, pričom nahrával prostredie aplikácie MS Teams aj so záznamom webkamery pedagóga, ako aj osobnými údajmi pedagóga a viacerých študentov.

Následne daný videozáznam prostredníctvom internetu rozšíril verejne na viaceré webové stránky zdieľajúce obsah vytvorený užívateľmi, pričom daný záznam bol sprístupnený širokej verejnosti (počet pozretí daného klipu v niektorých prípadoch presiahol až 150 tisíc videní).

Oto, po tom, ako si uvedomil, aké následky môže mať jeho konanie, napísal svojmu vyučujúcemu email, v ktorom uviedol, že ide len o online trend, ktorý chcel napodobniť.

Taktiež tvrdil, že nemal poňatie, že to video bude tak obľúbené. On to len ukázal svojim kamarátom, ktorí študujú mimo Univerzity Komenského v Bratislave. A odvtedy sa snažil to video zovšadiaľ odstrániť ale neúspešne.

Oto tvrdí, že nič nerozposlal, bol to niekto iný a nemal možnosť ako dokázať, že daná osoba nebola autorom videa.

Prípado (B)

Oto Riz bol prihlášený v systéme AIS 2 na skúšku z predmetu Pracovné právo II, ktorá sa mala konať v pondelok 13.02.2023 o 9.00 hod. Oto svoj voľný čas, ktorý mal venovať štúdiu pracovného práva, venoval hraniu počítačových hier a zábave v miestnych podnikoch.

Nakoľko išlo o Otov druhý opravný termín, a zároveň tento termín bol posledným, ktorý katedra pracovného práva vypísala v skúškovom období, Oto si myslel, že ďalšie dni k dobru mu pomôžu.

Oto preto zavolať svojmu kamarátovi Tomášovi, študentovi PraF UK, či by mu nemohol pomôcť s posunutím stanoveného termínu skúšky na 15.02.2023 o 9.00 hod. Tomáš študoval 3 roky na Fakulte informatiky a informačných technológií na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a práve vyvíjal softvér, ktorý umožňuje preniknúť aj do systému AIS2, v ktorom môže meniť jednotlivé údaje.

Následne Oto tento softvér použil a v systéme AIS 2 posunul začiatok skúšky z predmetu Pracovné právo II na 15.02.2023.

Členovia katedry si túto zmenu všimli až ráno 13.02.2023 pri tlačení hodnotiacich hárkov. Po komunikácii so študijným oddelením bolo zistené, že neznáma osoba neoprávnene prenikla do systému AIS2 a pozmenila začiatok skúšky z predmetu Pracovné právo II.

Mária, Otova priateľka, sa o konaní Ota dozvedela z jeho Facebook statusu len začiatkom októbra 2023. Po dlhšej úvahe sa rozhodla, že dňa 10.10.2023 podá podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania. Mária nebola študentkou PraF UK.

V predmetnom statuse sa Oto chválil svojím konaním a taktiež označil PraF UK a jej zamestnancov za hlúpych a nekompetentných.

Prípád (C)

Oto Riz je študentom 1. ročníka bakalárskeho študijného programu právo.

Dňa 28.06.2023 v čase približne o 23:05-23:15 hod. po treťom neúspešnom pokuse absolvovať predmet Úvod do štúdia práva a právna informatika, bol pristihnutý ako spolu s inými študentmi, (voči ktorým sú vedené samostatné disciplinárne konania za rovnaký skutok) z izby D2 810 hádzali predmety (citróny a pomaranče) a vykrikovali nadávky a rasistické vyjadrenia.

Tohto konania sa dopustili voči študentom Útvaru jazykovej a odbornej prípravy centra ďalšieho vzdelávania Univerzity Komenského v Bratislave, ktorí sa v čase incidentu nachádzali v priestoroch športového areálu (VI) Družba pod budovou D2, kde komunikovali so svojou kamarátkou, študentkou Univerzity Komenského v Bratislave, Lekárskej fakulty.

Oto bol už pred týmto incidentom podmienene vylúčený z internátov, keďže u neho prespal „na čierno“ kamarát, rovnako dostal pokutu 66 € a taktiež bol už napomenutý za rušenie nočného kludu.

Oto sa priznal k hádzaniu citrusových plodov, ale nie k spáchaniu výtržnosti. Keďže podľa jeho slov, nehádzali citrusy smerom k študentom, „*oni tam len náhodou boli*“ a nadávky neboli „*až tak rasistické*“.

Oto taktiež tvrdí, že už bol za dané konanie potrestaný (tým, že bol vylúčený z internátov) a nemyslí si, že je vhodné trestať dvakrát v tej istej veci.

Oto uviedol aj to, že sa vždy správal slušne a išlo o prešlap, za ktorý už bol potrestaný a nesie za to následky dodnes, keďže v Bratislave musí bývať na súkromnom internáte, ktorý je drahý.

OTÁZKY K PRÍPADOVÝM ŠTÚDIÁM

- 1) Aké povinnosti porušil Oto v zmysle Študijného poriadku Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty?
- 2) Dopustil sa Oto niektorého z disciplinárnych priestupkov v zmysle vnútorných predpisov UK?
- 3) Oto tvrdí, že jeho disciplinárny priestupok už bol premlčaný. Je toto tvrdenie pravdivé?
- 4) Kto môže v zmysle Disciplinárneho poriadku Univerzity Komenského v Bratislave pre študentov podať podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania voči Otovi?
- 5) Komu sa podáva podnet na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania?
- 6) Je možné utajiť totožnosť podávateľa podnetu na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania?
- 7) Za akých okolností môže predseda disciplinárnej komisie odmietnuť návrh na začatie disciplinárneho konania?
- 8) Môže disciplinárna komisia zastaviť disciplinárne konanie?
- 9) Kto ukladá disciplinárne opatrenie za spáchanie disciplinárneho priestupku?
- 10) Na aké okolnosti sa prihliada pri ukladaní disciplinárneho opatrenia?
- 11) Čo všetko musí obsahovať rozhodnutie o uložení disciplinárneho opatrenia?
- 12) Disciplinárna komisia rozhodla o podaní návrhu na uloženie disciplinárneho opatrenia. Môže Dekan PraF UK rozhodnúť, že sa disciplinárne opatrenie neuloží? Ak áno, za akých podmienok?
- 13) Kto dohliada na plnenie podmienok určených v rozhodnutí o uložení disciplinárneho opatrenia v prípade, ak je uložené disciplinárne opatrenie podmieničné vylúčenie zo štúdia?
- 14) Čo sa stane v prípade, ak sa Oto pred uplynutím uloženej skúšobnej doby dopustí ďalšieho disciplinárneho priestupku?
- 15) Kto rozhoduje o žiadosti o preskúmanie rozhodnutia o uložení disciplinárneho opatrenia?

- 16) Ako môže rozhodnúť 1. stupňový orgán pri žiadosti o preskúmanie rozhodnutia o uložení disciplinárneho opatrenia?
- 17) Kto rozhoduje v 2. stupni pri žiadosti o preskúmanie rozhodnutia o uložení disciplinárneho opatrenia?

POUŽITÁ LITERATÚRA

- 1) Abas, P. *De betekenis van de feiten*. Arnhem: Gouda Quint. (The meaning of facts). 1985
- 2) Alevén, V. & Ashley, K.D. . Evaluating a Learning Environment for Case-Based Argumentation Skills. In *Proceedings of the Seventh International Conference on Artificial Intelligence and Law*. Melbourne, Australia: ACM. 1997
- 3) Alevén, V. & Ashley, K.D. What Law Students Need to Know to WIN. In *Proceedings of the Fourth International Conference on Artificial Intelligence and Law*,. New York: ACM. Reprinted in Jones, R.P . & Russell, K.V . (Eds.). *International Yearbook of Law Computer and Technology*, Volume 8,. Abingdon, UK: Carfax Publishing Co. 1993
- 4) Algra, N.E., ten Berge, J.B.J.M. Sleurink, P.H. *Juridisch casusoplossen*. Poly-juridisch zakboekje. Koninklijke PBNA (third edition). (Legal case solving). 1991
- 5) Amsterdam. G. A. *Clinical Legal Education-A 21st Century Perspective*, 1984.
- 6) Anderson, J.R. . Psychology and Intelligent Tutoring. In Bierman, D.J., Breuker, J.A. & Sandberg, J. (Eds.). *Artificial Intelligence and Education*. Amsterdam: IOS Press. 1989
- 7) Anderson, J.R., Greeno, J.G., Kline, P.J. & Neves, D.M. . Acquisition of problem solving skill. In Anderson, J.R. (Ed.). *Cognitive skills and their acquisition*. Hillsdale, N.J.: Erlbaum. 1981
- 8) Anderson. J.R. . Acquisition of Cognitive Skill. *Psychological Review*, 1982
- 9) Ashley, K.D. . Reasoning with Cases and Hypotheticals in HYPO. *International Journal of Man Machine Studies*,. 1991
- 10) Barsalou, L.W.. *Cognitive Psychology. An Overview for Cognitive Scientists*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates 1992

- 11) Barton, K., McKellar, P. & Maharg, P. Learning from Learning: The Dialogue of Virtual and Real Courts. In *Proceedings 13th BILETA Conference The Changing Jurisdiction*. Dublin. 1998
- 12) BenchCapon, T.J.M. (Ed.). *Knowledge Based Systems and Legal Applications*. London: Academic Press. 1991
- 13) Bos, J.T.K. . *Stelselmatige rechtspraak. Een theorie over de beschrijving van rechtspraak uitgewerkt voor de jurisprudentie op artikel 29 Sv*. Arnhem: Gouda Quint. (Systematic administration of justice. A theory of describing administration of justice worked out for the jurisprudence on article 29 of the Code of Criminal Procedure). 1986
- 14) Breuker, J., Muntjewerff, A. & Bredeweg, B. Ontological Modelling for Designing Educational Systems. In *Proceedings of the Workshop on Ontologies for Intelligent Educational Systems at AIED99*. LeMans 1999
- 15) Breuker, J.A.. A Suite of Problem Types. In Breuker, J.A. & Van de Velde, W. *CommonKADS library for expertise modeling. Reusable problem solving components*. Amsterdam: IOS Press 1994
- 16) Breuker, J.A.. Problems in indexing Problem Solving Methods. In Fensel, D. (Ed.). *Problem Solving Methods for Knowledge Based Systems*, IJCAI. 1997
- 17) Centina, F., Routen, T., Hartmann, A. & Hegarty, C.. ST A TUTOR: Too Intelligent by half? In Hage, J.C., Bench-Capon, T.J.M., Cohen, M.J. & van den Herik, H.J. (Eds.). *Legal Knowledge Based Systems: Telecommunications and AI & Law*JURIX'95. Lelystad: Vermande. 1995
- 18) Cerminara,K. *Remembering Arthur: Some Suggestions for Law School*. *Academic Support Programs*, 1996.
- 19) Condlin, R. *Cases on Both Sides: Patterns ofArgument in Legal Dispute-Negotiation*, 1985. alebo Fiss, O. *Against Settlement*, YALE LJ. 1073. 1984.

- 20) Corte, E. de. Learning Theory and Instructional Science. In Reimann, P. & Spada, H. (Eds.). *Learning in Human and Machines*. Pergamon. 1996
- 21) Crombag, H.F.M. & van Tuyl van Serooskerken, E.H. *Het Cf-Kurrikulum in de Fakulteit der Rechtsgeleerdheid: een tussentijds verslag*. Volume rapport nr.2. Leiden: Bureau Onderzoek van Onderwijs, Rijksuniversiteit Leiden. (The Cl curriculum in the Faculty of Law: an interim report) 1970.
- 22) Crombag, H.F.M., de Wijkerslooth, J.L. & van Tuyl van Serooskerken, E.H. *Over het oplossen van casuspositities*. Leiden: Bureau Onderzoek van Onderwijs, Rijksuniversiteit Leiden. (On solving legal cases). 1971
- 23) Disciplinárny poriadok UK pre študentov. Dostupné na: https://uniba.sk/fileadmin/ruk/as/2018/20180627/11-Disciplinarny_poriadok_UK.pdf
- 24) Fábry, B., Kasinec, R., Turčan, M. *teória práva*, bratislava: wolters kluwer , 2019
- 25) Fernhout, F., Otto, R., Span, G. & van Rijthoven, F. . 'Arrondissement Nieuwenhof: een oefenrechtbank gebaseerd op simulatie van de juridische werkelijkheid. *Ars Aeqiti*, 37 (5), 1988,
- 26) Friedman, S.J. *Why Can't Law Students Be More Like Lawyers?* 2005.
- 27) Gahér, F., Mrva, M., Števíček, M., Turčan, M. *Open Texture of Concepts and Rules – Fuel for the Fire of Subjectivism in Applied Semantics?* FILOZOFIA, 75, 2020, Dostupné na: <https://www.sav.sk/journals/uploads/04211152ilozofia.2020.75.4.4.pdf>.
- 28) Gardner,H. *Frames of mind: the theory of multiple intelli. Gences*. 1983. alebo Gardner,H. *Intelligence reframed: multiple intelligences for the 21st century*1999
- 29) Haan, N. den . *Automated Legal Reasoning*. Amsterdam: Thesis University of Amsterdam. 1996

- 30) Henket, M.M. & van den Hoven, P.J.. *Juridische vaardigheden in argumentatief verband*. Groningen: Wolters-Noordhoff. (Legal skills in argumentative context). 1990
- 31) Hulst, A. van der . *Cognitive Tools. Two exercises in non-directive support for exploratory learning*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam. 1996
- 32) Charta základných práv Európskej únie. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT>
- 33) Chmulik. M. *Náhľad do algoritmu rozhodovaci strom*. 2020. Dostupné na: <https://umelainteligencia.sk/nahlad-do-algoritmu-rozhodovaci-strom/>
- 34) Jansweijer, W.N.H. *PDP: An Artificial Intelligence Approach to Problem Solving and Learning by Doing in a Semantically Rich Domain*. Amsterdam: University of Amsterdam. 1988
- 35) Katherine R. Kruse. *Biting Off What They Can Chew: Strategies for Involving Students in Problem-Solving Beyond Individual Client Representation*, 2002 Dostupné na: <https://scholars.law.unlv.edu/facpub/412/>
- 36) Komesar. N. *The Logic of the Law: The Analytical Foundations of Methodology*. in Rob van Gestel, Hans-W Micklitz and Edward L Rubin, *Rethinking Legal Scholarship: A Transatlantic Dialogue*. Cambridge University Press. 2017
- 37) Komprdová. K. *Rozhodovací stromy a lesy*. 2012. Dostupné na: <https://www.matematickabiologie.cz/media/3293330/komprdova-rozhodovaci-stromy-lesy.pdf>
- 38) Kralingen, R.W. van. *Frame-based Conceptual Models of Statute Law*. 's-Gravenhage: Kluwer Law International. 1995
- 39) Krieger, S. *The Development of Legal Reasoning Skills in Law Students: An Empirical Study*. 2006

- 40) Kronman, A. *The lost lawyer: the failing ideals of the legal profession*. 1993
- 41) Lester, J.C., Converse, S., Stone, B., Kahler, S. & Barlow, T. Animated pedagogical agents and problem-solving effectiveness: A large-scale empirical evaluation. In *Proceedings of the Eight World Conference on Artificial Intelligence in Education*. Amsterdam: IOS Press. 1997.
- 42) Levi, E. *An introduction to legal reasoning*. 1949
- 43) Linda Morton. *Weaving Threads of Clinical Legal Scholarship into the First-Year Curriculum: How the Clinical Law Movement is Strengthening the Fabric of Legal Education*. 2019. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3482540
- 44) Lustbader, P. *From Dreams to Reality: The Emerging Role of Law School Academic Support Programs*, 1997.
- 45) Menkel-Meadow, C. *Aha? Is Creativity Possible in Legal Problem Solving and Teachable in Legal Education?*. 2001. Dostupné na: <https://scholarship.law.georgetown.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1170&context=facpub>
- 46) Menkel-Meadow, C. *Whose Dispute Is It Anyway? A Philosophical and Democratic Defense of Settlement in Some Cases*. 1995.
- 47) Muntjewerff, A. *An Instructional Environment for Learning to Solve Legal Cases*. PROSA, Thesis University of Amsterdam, Amsterdam, 2001. Dostupné na: https://pure.uva.nl/ws/files/3005777/9216_UBA002000296_07.pdf
- 48) Nievelein, F., Van Gog, T., Boshuizen, H., Prins, F. *Effects of conceptual knowledge and availability of information sources on law students' legal reasoning*. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/225371108_Effects_of_conceptual_knowledge_and_availability_of_information_sources_on_law_students%27_legal_reasoning
- 49) Turčan, M. *Etické dimenzie teórie práva*. Bratislava. 2022

- 50) Reichgelt, H., Shadbolt, N., Paskiewicz, T., Wood, D. & Wood, H. EXPLAIN: On implementing more effective tutoring systems. In Sloman, A. (Ed.) *Prospects for Artificial Intelligence*. Amsterdam: IOS Press. 1993
- 51) Schmitz, T. *PRACTICAL CASE-SOLVING IN EUROPEAN LAW: Introduction to legal case-solving*. 2010. Dostupné na: http://home.lu.lv/~tschmit1/Downloads/Schmitz_Cases-EULaw_introduction.pdf
- 52) Scholten, P. *Algemeen deel*. Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink (third edition, first edition 1974)
- 53) Schulman, L. *Signature Pedagogies in the Professions*. Journal of the American Academy of Arts & Sciences. 2005
- 54) Singer W.J., Rakoff, T. *Problem Solving for First-Year Law Students*. Harvard Public Law Working Paper No. 17-33. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2615155
- 55) Stuckenberg, C. *Der juristische Gutachtenstil als cartesische Methode*. 2019. Dostupné na: https://web.archive.org/web/20220311042454id_/https://www.nomos-elibrary.de/10.5771/2196-7261-2019-4-323.pdf
- 56) Teich, P.F. Research on American law teaching: Is there a case against the case system? *Journal of Legal Education*, 1986
- 57) Tunkel, V. *Law-finding and Problem-solving*. Blackstone Press, 149s. 1992
- 58) Ústava Slovenskej republiky Dostupné na: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/>
- 59) Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky. (IV. ÚS 378/08-55.) Dostupné na: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwim2qqWscOBAXWthPOHHYc eA4UQFnoECBMQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.ustavnysud.sk>

[%2Fussr-intranet-portlet%2FdocDownload%2Ffae4012e-e6af-4c71-be8d-bdc3d0a8131a%2FRozhodnutie%2520-%2520Rozhodnutie%2520IV.%2520%25C3%259A%2520378_08.pdf&usg=AOvVaw2OuZWYMYLIFB4L_eCqc8w&opi=89978449](#)

- 60) Wessels, B.. *Juridische Vaardigheden. Voor universiteit en hoger beroepsonderwijs*. Deventer: Kluwer (5th edition, first edition 1985). (Legal skills. For University and Professional training). 1992
- 61) Wizner, S. *Is Learning to 'Think like a Lawyer' Enough?*. Yale L & Pol'y Rev 583. 1998

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave